

สถานการณ์วิชาชีพการพยาบาล และองค์การพยาบาล

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.วิจิตร ศรีสุพรรณ

นายกสภาการพยาบาล

13 ธันวาคม 2555

องค์กรวิชาชีพและองค์กรพยาบาล

1. สภาการพยาบาล
2. สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย
3. สำนักการพยาบาล
4. องค์กรการศึกษา คณะ สำนัก วิทยาลัย
5. สมาคมพยาบาลเฉพาะทาง ชมรม
6. มุตนิธิ

สภาการพยาบาล (2528)

คุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับบริการการพยาบาลและ
ผลคุณธรรมที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

- การศึกษา
- การบริการ
- จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ

ขอบเขตการประกอบวิชาชีพ

1. ให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ปัญหาสุขภาพให้กับบุคคล ครอบครัว และชุมชน
2. ให้การช่วยเหลือและกระทำต่อร่างกายและจิตใจ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ปัญหาสุขภาพ การบรรเทาอาการ และป้องกันการแพร่กระจายและภาวะแทรกซ้อนของโรค การฟื้นฟูสุขภาพ
3. ให้บริการอนามัยแม่และเด็ก การตรวจครรภ์ การทำคลอด ดูแลมารดาและเด็กหลังคลอด การวางแผนครอบครัว
4. การรักษาโรคเบื้องต้นในขอบเขตที่กำหนด
5. ช่วยแพทย์ในการรักษาโรค

อำนาจหน้าที่สภาการพยาบาล

1. รับขึ้นทะเบียน ออกใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพ
2. พักใช้ใบอนุญาต หรือการเพิกถอน
3. ให้ความเห็นชอบหลักสูตร
4. รับรองสถาบันการศึกษาพยาบาล
5. รับรองปริญญา และหลักสูตรการฝึกอบรม
เฉพาะทาง
6. ผู้แทนผู้ประกอบวิชาชีพ
7. ให้ข้อเสนอต่อรัฐบาล และสังคมเกี่ยวกับวิชาชีพ

ตารางที่ 1

จำนวนผู้ประกอบการวิชาชีพ ณ เดือนตุลาคม 2555

ประเภทใบอนุญาตฯ	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การพยาบาลและการผดุง ครรภ์ ชั้นหนึ่ง	6,612	81.49	156,838	93.02	163,450	92.50
การพยาบาล ชั้นหนึ่ง	767	9.45	3,538	2.10	4,305	2.44
การผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง	4	0.05	326	0.19	330	0.19
รวม	7,383		160,702		168,085	

ตารางที่ 2

กำลังคนด้านสุขภาพของ MOPH

กำลังคนด้านสุขภาพของ MOPH													
ประเภทบุคลากร	จำนวนที่มีในปัจจุบัน (มกราคม 2555)				จำนวนความต้องการ		จำนวนที่ต้องการเพิ่มในปี		อัตราส่วน ต่อ 10,000		จำนวน ลาออก ต่อปี	จำนวน บรรจุต่อ ปีเฉลี่ย	กำลัง ผลิตต่อปี
	ข้าราชการ	พนักงาน ราชการ	ลูกจ้าง ชั่วคราว	รวม	2555	2560	2555	2560	ปัจจุบัน 2555	เป้าหมาย 2560			
1. แพทย์	14,694	3	259	14,956	25,766	25,963	10,810	11,007	2.302	3.996	732	2000	2500
2. ทันตแพทย์	4,437	0	0	4,437	7,370	7,462	2,933	2,989	0.683	1.149	181	597	800
3. พยาบาลวิชาชีพ	82,882	359	17,542	100,783	117,115	118,013	16,332	17,230	15.512	18.164	1449	1000	9000
4. เภสัชกร	6,187	44	763	6,994	8,681	8,748	1,687	1,754	1.076	1.346			2000
5. นักกายภาพบำบัด	451	422	1,122	1,995	4,509	4,543	2,514	2,548	0.307	0.699			930
6. นักเทคนิคการแพทย์	1,346	436	1,353	3,135	4,099	4,130	964	995	0.483	0.636			
7. นักวิชาการสาธารณสุข	22,079	343	2,143	24,565	25,765	25,963	1,200	1,398	3.781	3.996			

ตารางที่ 3

Health Workforce 2000 - 2010: Average density per 10,000 population ASEAN Countries

	Physicians	Nursing Personnel	Dentistry Personnel	Pharmaceutical Personnel
Brunei	14.2	48.8	2.1	1.1
Cambodia	2.3	7.9	0.2	0.4
Indonesia	2.3	20.4	0.6	1.4
Laos	2.7	9.7	-	-
Malaysia	9.4	27.3	1.4	1.7
Myanmar	4.6	8.0	0.5	0.4
Philippines	11.5	60.0	5.6	6.1
Singapore	18.3	59.0	3.2	3.7
Vietnam	12.2	10.1	-	3.2
Thailand	3.0	15.2	0.7	1.2

Source: World Health Statistics 2011, World Health Organization

ตารางที่ 4

อายุและคุณวุฒิอาจารย์พยาบาล

ลำดับที่	สังกัด	จำนวนอาจารย์แยกตามคุณวุฒิ					รวม
		อายุ 60 ปีขึ้นไป	อายุ 50-60 ปี	อายุ 40-49 ปี	อายุ 30-39 ปี	อายุ 29 ปี/น้อยกว่า	
1	สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 23 สถาบัน						
	ปริญญาเอก	13	223	188	35	3	462
	ปริญญาโท	44	226	249	374	45	938
	ปริญญาตรี	4	1	2	17	56	80
	รวม	61	450	439	426	104	1,480
2	สังกัด สถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 29 สถาบัน						
	ปริญญาเอก	1	43	102	15	-	161
	ปริญญาโท	14	212	526	384	33	1,169
	ปริญญาตรี	2	9	19	69	257	356
	รวม	17	264	647	468	290	1,686
3	สังกัดสถาบันการศึกษาเอกชน จำนวน 21 สถาบัน						
	ปริญญาเอก	21	29	29	8	-	87
	ปริญญาโท	120	106	205	263	25	719
	ปริญญาตรี	18	3	14	50	60	145
	รวม	159	138	248	321	85	951
4	สังกัดอื่นๆ						
	ปริญญาเอก	-	7	12	8	2	29
	ปริญญาโท	1	69	89	62	6	227
	ปริญญาตรี	-	7	6	11	20	44
	รวม	1	83	107	81	28	300
	รวมทุกสังกัด	1	238	935	1,441	507	4,417

อาจารย์พยาบาลอายุเกิน 50 ปี ทั้งหมด 1,173 คน = 26.6%

MOH อาจารย์สูงอายุ 281 คน

MOH ป.ตรี ทั้งหมด 356 คน

จำนวนผู้ขึ้นทะเบียนฯ แยกตามภาค

ณ. วันที่ 31 ธันวาคม 2554*

ภาค	ชั้นหนึ่ง		ชั้นสอง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	26,346	16.18	471	5.28	26,817	15.61
ภาคกลาง	44,050	27.05	3,352	37.56	47,402	27.60
ภาคเหนือ	29,369	18.03	1,809	20.27	31,178	18.15
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	39,694	24.37	1,860	20.84	41,554	24.19
ภาคใต้	23,047	14.15	1,428	16.00	24,475	14.25
ต่างประเทศ	1	0.00	1	0.01	2	0.00
ไม่ทราบที่อยู่	341	0.21	4	0.04	345	0.20
รวม	162,848	100.00	8,925	100.00	171,773	100.00

จำนวนผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรเวชปฏิบัติทั่วไป(การรักษาโรคเบื้องต้น)

ขึ้นทะเบียนปี	ครั้งที่					รวม (คน)
	1	2	3	4	5	
2548	1,276					1,276
2549	1,388	1,492				2,880
2550	1,425	234	904			2,563
2551	418	758	441	629		2,246
2552	879	1,354	468			2,701
2553	624	992	655	682	41	2,994
2554	1,146	1,041	453	855		3,495
2555	797	324				1,121
	รวม					19,276

จำนวนพยาบาลผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง

ลำดับ	สาขาหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง	จำนวนผู้ผ่านการอบรม (คน)							
		2546-2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	รวม
1.	สาขาการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต (ผู้ใหญ่)	432	325	236	300	309	277	129	2,008
2.	สาขาการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตทารกและเด็ก	33	30	76	74	31	40		284
3.	สาขาการพยาบาลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง	25			21	149			195
4.	สาขาการพยาบาลหัวใจและหลอดเลือด	39	43		41	30	77		230
5.	สาขาการพยาบาลฟื้นฟูสภาพ					24	19		43
6.	สาขาการพยาบาลผู้ป่วยโรคติดเชื้อ	31		43	45	76	76	45	316
7.	สาขาการพยาบาลผู้ป่วยโรคติดเชื้อ HIV	13	7		6		19		45
8.	สาขาการพยาบาลผู้ป่วยมะเร็ง	69		15	52	66	82	21	305

จำนวนพยาบาลผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง

ลำดับ	สาขาหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง	จำนวนผู้ผ่านการอบรม (คน)							
		2546-2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	รวม
9.	สาขาการพยาบาลผู้ป่วยที่มีปัญหากระดูกและกล้ามเนื้อ	66							66
10.	สาขาการพยาบาลผู้ป่วยศัลยศาสตร์	61							61
11.	สาขาการพยาบาลศัลยกรรมอับติเหตุ	79		54			36	31	200
12.	สาขาการพยาบาลผู้ป่วยโรคระบบประสาท	93	40	50	50	50	50		333
13.	สาขาการพยาบาลผู้ป่วยปริศัลยกรรม					62	38		100
14.	สาขาการพยาบาลเด็กโรคเรื้อรัง	25				21	30		76
15.	สาขาผู้ผู้ป่วยเด็กที่มีปัญหาระบบหายใจ	41	20	22	20	21	20	21	165
16.	สาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชผู้ใหญ่	423	144	183	174	171	149	190	1,434

จำนวนพยาบาลผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง

ลำดับ	สาขาหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง	จำนวนผู้ผ่านการอบรม (คน)							
		2546-2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	รวม
17.	สาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชเด็กและวัยรุ่น	32	32	34	37	30			165
18.	สาขาการพยาบาลผู้สูงอายุและสารเสพติด				31	59		20	110
19.	สาขาเวชปฏิบัติทั่วไป(การรักษาโรคเบื้องต้น)								0
20.	สาขาเวชปฏิบัติทางตา	111*	57	63	65	61	48	35	440
21.	สาขาเวชปฏิบัติการบำบัดทดแทนไต(การฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม)	75	108	113	583	563	142	18	1,602
22.	สาขาการพยาบาลการบำบัดทดแทนไต(การล้างไตทางช่องท้อง)			75	93	109	87		364
23.	สาขาอุบัติเหตุฉุกเฉิน	82	33	34	53	43	41		286
24.	สาขาผู้สูงอายุ	99	27	28	34	131	79	37	435

จำนวนพยาบาลผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง

ลำดับ	สาขาหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง	จำนวนผู้ผ่านการอบรม (คน)							
		2546-2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	รวม
25	สาขาทารกแรกเกิด	108	20	47	22	20	21	23	261
26.	สาขาการผดุงครรภ์								0
27.	สาขาการบริหารทางการพยาบาล	249	95	101	162	265	228	56	1,156
28.	สาขาศาสตร์และศิลป์การสอนทางการพยาบาล				82	104	118		304
29.	สาขาอาชีพอนามัย			23	36	28	45	49	181
30.	สาขาการพยาบาลผู้ป่วยและครอบครัวที่บ้าน	25							25
31.	สาขาการพยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้าย		17						17
32.	สาขาการพยาบาลผู้ป่วยบาดแผลออสโตมี	34	23	24	20	38	23		162
33.	สาขาการพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	44		5	12		19		80

จำนวนพยาบาลผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง

ลำดับ	สาขาหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง	จำนวนผู้ผ่านการอบรม (คน)							
		2546-2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	รวม
34.	สาขาการพยาบาล ระดับประกาศนียบัตร	28		10	17	19	19		93
35.	สาขาการพยาบาลผู้ป่วย โรคเบาหวาน	40	29					119	188
36.	สาขาสารสนเทศทางการ พยาบาล								0
37.	สาขาจัดการความปลอดภัย					13	19		32
รวม									11,762

สรุปจำนวนผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูง ตั้งแต่ปี

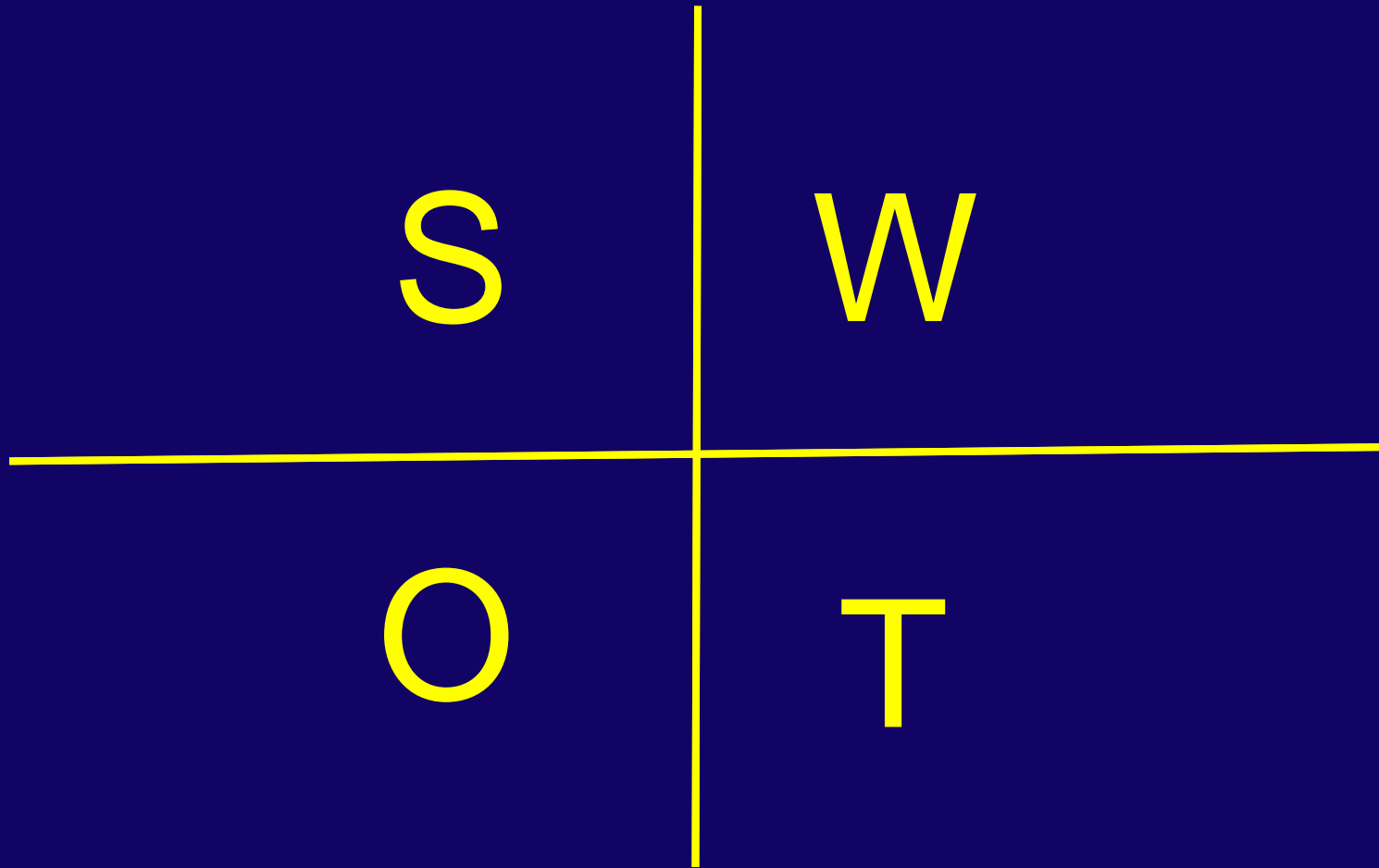
พ.ศ.2546 – 2554

สาขา	รวม									
	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	รวม
การพยาบาลมารดา และทารก	1	7	1	6	5	5	9	4	7	45
การพยาบาลเด็ก	8	13	3	13	11	12	19	14	16	109
การพยาบาล อายุรศาสตร์- ศัลยศาสตร์	19	63	40	83	53	90	99	71	102	620
การพยาบาลจิตเวช- และสุขภาพจิต	12	5	4	10	17	32	22	25	47	174
การพยาบาลชุมชน	9	7	7	20	18	20	7	11	6	105
การพยาบาลผู้สูงอายุ	0	0	7	12	15	7	3	24	14	82

สรุปจำนวนผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 – 2554 (ต่อ)

สาขา	รวม									
	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	รวม
การพยาบาลเวช ปฏิบัติชุมชน	0	0	0	3	2	43	49	50	53	200
การผดุงครรภ์	0	0	0	0	0	0	1	8	5	14
การพยาบาลผู้ป่วย โรคติดเชื้อและการ ควบคุมการติดเชื้อ	0	0	0	0	0	17	18	7	11	53
การพยาบาลด้านการ ให้ยาระงับ ความรู้สึก	0	0	0	0	0	9	8	29	71	117
รวม	49	95	62	147	121	235	235	243	332	1,519

SWOT Analysis

สถานการณ์

การผลิต

พ.ศ. 2554 รับ น.ศ. 8,639 คน (MOH รับเพิ่ม 2,000 คน)

พ.ศ. 2550 – 2554 สำเร็จการศึกษาเฉลี่ย 7,830 คน/ปี

การสูญเสีย กระทรวงสาธารณสุข 1,449 คน/ปี (2555)

การกระจาย รพ.สต. 2,841 แห่ง ยังไม่มีพยาบาล

ความต้องการเพิ่ม ประมาณ ทั้งประเทศ ประมาณ 40,000

โดยเป็นความต้องการของกระทรวง สธ ประมาณ 20,000 และ
สังกัดอื่น ประมาณ 20,000 คน

การไปทำงานต่างประเทศ ประมาณ 300 คน / ปี

ASEAN Community

จุดเด่น - แพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ คุณภาพ
การศึกษาอยู่ในแนวหน้า Service standard

จุดอ่อน - การขาดแคลน กระจุกตัวในเมือง
ขาดในชนบท
- ภาระงานสูง รายได้ต่ำกว่า SMB
- Language
- Culture

โอกาส - ความนิยม 1.5-2.0 ล้านคน/ปี

- **Quality, Skills, Price**
- **Hospitality, Service minded**
- **Geographical advantages**
- **Education Hub นานาชาติ ป.ตรี โท และ เอก มีต่างชาติมาเรียนกว่า 10 ประเทศ**

ความเสี่ยง

- **Technology**
- **in – migration จาก CMLV ฟิลิปปีนส์**
- **Ageing faculties 1,173 คน**
- **อาจสูญเสียการนำในภูมิภาค**